

Uvod

Znači, želite da svirate gitaru? A zašto ne biste?

Priznajmo: u muzičkom svetu, gitare postavljaju standarde za „kul“ svirke (ne, *nismo* subjektivni). Još od sredine prošlog veka, mnogi najveći izvođači rokenrola, bluza i kantrija svirali su gitaru. Setite se samo Čaka Berija i njegovog legendarnog „pačijeg hoda“ dok je prašio pesmu „Johnny B. Good“, Džimija Hendriksa sa stratokasterom u plamenu, klizanja Boni Rajt po gitari, akustične gitare i flanelne košulje Garta Bruksa, autoritativnog istežanja žica i izražajnog vibrata B. B. Kinga u pesmi „Lusil“ ili mekog stilizovanog džeza gitare Džordža Benson. (Bila je neizbežan rekvizit i Elvisa Prislija, čije se sviranje svodilo na pet akorda.) Ko zna koliko bi se odužila lista harizmatičnih gitarista...

Zahvaljujući električnoj gitari možete biti na bini, u prvom planu benda, i odatle vikati, pevati i razmenjivati poglede sa obožavateljima. Akustična gitara može vas učiniti zvezdom kampovanja. A sviranje gitare bilo kog tipa može privzati muziku iz vaše duše i postati dragocen doživotni hobi.

O knjizi

Drugo izdanje knjige *Gitara za neupućene* zadovoljiće sve zahteve početnika i onih malo naprednijih: dobiće odgovore na razna pitanja, počev od toga kako da kupe i naštimuju gitaru, do njenog održavanja i sviranja.

Kako naći pravu gitaru?

Verovali ili ne, mnogi su želeli da postanu pravi gitaristi, ali su odustali zato što nisu imali pravu gitaru. Ili im je možda bilo teško da trzaju žice (što može biti bolno onima koji se nisu navikli). U knjizi *Gitara za neupućene* (za razliku od *nekih* sličnih knjiga koje ne bismo da pominjemo) nismo pretpostavili da već imate odgovarajuću (ili bilo kakvu) gitaru. Ovde otkrivamo sve što treba (strategije za kupovinu gitara i raznih pomagala za određene stilove sviranja) da biste došli do gitare i opreme koja odgovara vašim potrebama i budžetu.

Sviranje gitare

U većini udžbenika za sviranje gitare od vas se zahteva da vežbate na isti način kao što biste da je u pitanju klavir. Prvo učite da prepoznate note u muzičkoj notaciji, potom i njihovo trajanje; nakon toga, učite da svirate lestvice, da biste se na kraju „častili“ pokušajem sviranja nepoznate pesme koja vas uopšte ne dotiče. Ako očekujete sličan pristup materiji, odabrali ste pogrešnu knjigu.

Mnogi čuveni gitaristi ne znaju da čitaju note, a veliki broj njih to je savladao tek pošto su naučili da sviraju gitaru. Ponavljajte za nama: *Ne moram znati da čitam note da bih svirao gitaru*. Izgovarajte ovu mantru dok ne poverujete u nju, jer to je suština koncepta knjige *Gitara za neupućene*.

Jedna od sjajnih stvari u vezi s gitarom jeste sledeće – iako veštinu sviranja možete usavršavati čitav život, možete vrlo brzo početi da folirate da ste bog s gitarom u rukama. Pretpostavljamo da biste radije naučili da svirate muziku – pravu muziku (ili bar prepoznatljivu) – nego učili šta je tročetvrtinski takt. I mi želimo da što više svirate, jer vas to motiviše i tera na vežbu.

Pa kako knjiga *Gitara za neupućene* to postiže? Drago nam je što ste pitali. Evo kako vas ova knjiga tera da počnete da svirate i brzo razvijete istinsku veštinu sviranja:

- ✓ **Gledajte slike.** Pravilni prstoredi prikazani su na fotografijama. Postavite prste kao na slikama. Jednostavno.
- ✓ **Pratite tabulature.** *Tabulatura* je skraćena verzija muzičkog zapisa prilagođena gitari. Otkriva na kojim žicama i na kom pragu bi trebalo da svirate kako biste dobili željeni zvuk. Svrha tabulature je da vam omogući da *svirate* muziku *ne čitajući* note. Ne pokušavajte da pomoću nje svirate klavir!
- ✓ **Slušajte CD.** Preslušajte sve pesme i vežbanja s pratećeg CD-a. To je važno iz više razloga – umesto da čitate note, slušanjem audio zapisa lako ćete utvrditi ritam pesme i otkriti trajanje nota. Mogli bismo da vam ispričamo razne fantastične stvari o kompaktnom disku – na primer, kako su gitarska melodija i pratnja u primerima snimljene u dva različita stereo kanala (tako da pomoću kontrole za balansiranje kanala možete selektivno da ih utišavate i pojačavate) ili kako su knjiga i CD savršeno usklađeni pa je lako naći željeni primer na CD-u – ali, ne želimo da se hvališemo.
- ✓ **Usvajajte standardnu notaciju.** Na optužbe da *Gitara za neupućene* muzički ne opismenjuje, odgovaramo: „Gluposti!“ Svaki primer u knjizi naveli smo i u vidu standardne notacije. Tako dobijate najbolje od oba sveta: standardnu notaciju možete povezati sa zvukom kada već naučite da svirate. Super, zar ne?

Briga o gitari

Ozbiljna gitara je ozbiljna investicija, i tako se prema njoj morate i odnositi. U knjizi *Gitara za neupućene* predočili smo kako da pravilno čuvate i održavate gitaru, i na koji način da se brinete o njoj (objašnjenja o zameni žica i o dodatnom priboru koji treba imati u koferu za gitaru).

Neobavezne pretpostavke

Nismo ništa pretpostavili o vama. Ne podrazumevamo da imate gitaru, niti da ste skloniji akustičnim ili električnim instrumentima, ili određenim muzičkim žanrovima. Ovo je knjiga za sve!

U redu, ipak smo pretpostavili par stvarčica. Smatrali smo da želite da svirate *gitaru*, ne tamburicu, mandolinu ili bendžo, i koncentrisali smo se na gitare sa šest žica. Pretpostavili smo da ste novajlija u muzičkom svetu i da želite da počnete sa sviranjem relativno brzo, ne gubeći vreme na čitanje nota, muzičkih ključeva i ostalih standardnih muzičkih oznaka. Standardni notni zapisi nisu izostavljeni, ali nisu u centru pažnje. Umesto toga, posvetili smo se tome da vam pomognemo da stvarate neodoljivu, neuhvatljivu muziku na šest gitarskih žica.

Šta ne morate da čitate

Hteli smo da knjigu ispunimo samo „kul“, uzbudljivim i korisnim stvarima, ali urednik nam je naredio da uvrstimo i neke dosadne, tehničke teme, ravnoteže radi (šalimo se!)

Muzička teorija može vam pomoći u savladavanju narednog koraka pošto ovladate osnovama određene tehnike. Ali ta tehnička objašnjenja i nisu neopohodna da biste svirali muziku u osnovnom obliku. Označili smo ih sličicom Tehnički detalji da biste ih preskočili u prvom čitanju i vratili im se kasnije, kada razvijete veštinu i intuiciju. Dozvoljavamo i da zanemarite izdvojene odeljke sa sivom podlogom. Nemojte nas pogrešno shvatiti: to jesu dobre informacije, ali nećete ništa propustiti ni ako ih preskočite.

Konvencije u knjizi

Koristili smo određene konvencije da bi knjiga bila dosledna i razumljiva:

- ✓ **Desna ruka i leva ruka:** Umesto „ruke koja trza žice“ i „ruke koja pritiska žice“ (što je zaista naporno izgovarati), koristimo izraze „desna ruka“ za ruku kojom trzate ili prelazite preko žica i „leva ruka“, za ruku kojom žice pritiskate na pragovima. Izvinjavamo se levorukim čitaocima i molimo ih da desnu ruku u tekstu tumače kao levu (i obrnuto).
- ✓ **Dvostruka muzička notacija:** Pesme i vežbe u knjizi prikazane su u vidu standardne notacije na vrhu (gde zauzimaju zasluženo veći prostor) i pomoću tabulature koja je namenjena nama ostalima. Obe notacije vam mogu koristiti, ali ih ne morate pratiti istovremeno, kao što biste da svirate klavir.
- ✓ **Gore i dole, više i niže (i slično):** Ako kažemo da pomerite notu ili akord uz vrat gitare ili da svirate na višem mestu, mislimo na povišenje tona, to jest na sviranje bliže telu gitare. Kad napomenemo da se pomerite nadole ili niže, niz vrat, to znači da treba da svirate bliže glavi, to jest da zvuk treba da bude niži. Ako takvom terminologijom saopštavamo nešto drugo, upozorićemo vas na to. (Oni koji uspravljaju vrat gitare verovatno će morati da ulože izvestan mentalni napor da bi prihvatili ove konvencije. Zapamtite da govorimo o visini tona, ne o položajima, i sve će biti jasnije.)

Kako je knjiga organizovana

Knjigu smo podelili u dve vrste poglavlja: informativna i „sviračka“. Prva govore o stvarima poput kobilice i kaiševa, o štimovanju, odabiru i održavanju gitare. Poglavlja posvećena sviranju uče kako da (pogodili ste!) svirate gitaru.

Svako poglavlje o sviranju sadrži vežbanja za razvijanje veštine opisane u tekućem odeljku. Pri kraju takvog poglavlja nalaze se pesme koje možete svirati pomoću upravo predstavljenih tehnika. Na početku svakog odeljka „Sviranje pesama“ nalazi se deo u kome se prikazuju pesme i navodi se šta treba da znate kako biste svirali određenu pesmu.

Poglavlja smo organizovali u sedam delova:

Deo I: Dakle, želite da svirate gitaru

Deo I sastoji se od tri informativna poglavlja sa osnovnim podacima o gitari koje morate znati pre nego što počnete da svirate. U prvom poglavlju imenovani su i opisani delovi gitare i njihova funkcija. U narednom poglavlju saznaćete kako da naštimujete gitaru, samostalno, ili u odnosu na referentni izvor – na primer, pomoću akustične viljuške, klavira ili elektronskog štimera – da biste se uskladili s drugim instrumentima. Poglavlje 3 predstavlja osnovne veštine neophodne da biste uspešno napredovali pomoću ove knjige – tumačenje tabulature, trzanje i prelaz preko žica, i stvaranje čistog zvuka bez šuma.

Deo II: Zasvirajte: osnove

U delu II počinjete da svirate gitaru. Tome su posvećena sva poglavlja u ovom delu, zato se pripremite za svirku. U poglavlju 4, prvom „sviračkom“, otkrićete najkraći put do početka sviranja prave muzike – pomoću durskih i molskih akorda. Poglavlje 5 opisuje kako da svirate jednostavne melodije od pojedinačnih nota, dok se u narednom poglavlju vaše muziciranje obogaćuje septakordima – akordima zvanim „sedmice“. Postoji vic o turisti koji je pitao njujorškog bitnika kako da stigne u Karnegi Hol, a ovaj mu je odgovorio: „Vežbaj, brate, vežbaj.“ Vi se možda niste uputili u Karnegi Hol (mada, ko smo mi da to procenimo?), ali vežbanje osnovnih tehnika još uvek je važno ukoliko želite da postanete dobar gitarista.

Deo III: Nadogradnja osnove: sviranje sa šmekom

Deo III vodi vas dalje od jednostavnih stvari ka naprednijim saznanjima. U poglavlju 7 opisane su tehnike sviranja na pozicijama zbog kojih ne samo da ćete zvučati sjajno, već ćete tako i izgledati. Naredno poglavlje uči vas da svirate bare akorde pritiskanjem svih žica jednim prstom, potom izvodenjem akorda ispred njega. U poglavlju 9 objašnjene su tehnike za dobijanje određenih efekata na gitari prilično interesantnih naziva – „čekić“, klizanje, istezanje...

Deo IV: Obilje stilova

Deo IV sadrži sva preostala poglavlja o sviranju i opisuje metode sviranja određenih muzičkih žanrova. Poglavlje 10 posvećeno je roku i objašnjava kako da svirate melodije pomoću pentatonske molske lestvice, solo deonice u šemama u obliku kućice i drugim tehnikama karakterističnim za rok. (Naići ćete i na neke informacije o trzanju u kantri stilu pomoću pentatonske durske lestvice.) U poglavlju 11 govori se o bluzu – sadrži dodatne šeme kućice, objašnjenja bluz artikulacija i savete kako da probudite čaroliju. Tema narednog poglavlja je (američka) folk muzika; ovde ćete otkriti specifične obrasce trzanja koje folk muzici daju karakterističan zvuk (a naići ćete i na tragove trzanja prstima u kantri stilu). U poglavlju 13, koje govori o klasičnoj muzici, opisane su tehnike neophodne da biste svirali Baha i Betovena. Poglavlje 14 namenjeno je ljubiteljima džezza i sadrži opise džez akorda, uputstva o sviranju ritamske i solo deonice.

Deo V: Kupovina i održavanje gitare

Deo V sadrži dva poglavlja koja će vam pomoći da nadete odgovarajuću opremu. U poglavlju 15 saznaćete kako da odaberete ne samo prvu gitaru za vežbu, već drugu i treću (što je često mnogo teže od kupovine prve). Tema poglavlja 16 je dodatna oprema; u njemu su opisana pojačala i ostali korisni dodaci.

U dva naredna poglavlja opisano je kako da se pravilno brinete o gitari. U poglavlju 17 objasnili smo kako da promenite žice, što morate znati ako planirate da svirate gitaru duže od mesec dana. Poglavlje 18 sadrži osnovne savete o održavanju gitare i popravkama koje vam mogu uštedeti prilično novca i omogućiti da bezbrižno svirate do kasno u noć.

Deo VI: Sve same desetke

Ovaj deo knjige *Gitara za neupućene* zaštitni je znak serije knjiga *Za neupućene*, i sadrži zabavne i zanimljive informacije u vidu top deset lista. U poglavlju 19 predstavljeni su čuveni gitaristi – možda će vas neki inspirisati. Naredno poglavlje – o najboljim gitarama – možda će vas navesti da bez daha otrčite u obližnju muzičku radnju i kupite neku od tih „igračkica“.

Deo VII: Dodaci

Dodaci u knjizi takođe se bave važnim pitanjima. U dodatku A sistematski su objašnjeni svi oni čudni simboli u standardnoj notaciji kako biste mogli da je uspešno tumačite. Dodatak B sadrži prikladnu tabelu 96 najčešćih akorda. U dodatku C predstavili smo prateći CD.

Sličice koje se koriste u knjizi

Na marginama ćete naići na nekoliko korisnih sličica koje će vam olakšati muzičko putovanje:

Predite na konkretnu pesmu i doživite trenutni svirački užitek.

Nešto što morate zapisati na salveti i sačuvati u koferu za gitaru.

Odgovori na pitanja „kako i zašto“ koja se kriju iza onog što svirate. Teoretske i, često, zbunjujuće informacije koje možete slobodno zaobići.

Stručni savet koji može ubrzati vaše muzičko napredovanje.

Pazite, inače možete oštetiti svoju gitaru ili nečiji sluh.

Odakle početi

Gitara za neupućene pažljivo je pisana tako da u njoj možete naći sve što želite ili morate znati o gitari i ništa više od toga. Pošto je svako poglavlje nezavisno od drugih koliko je to moguće, možete zanemariti informacije koje ste već usvojili, ne gubeći ništa. Istovremeno možete napredovati stranu po stranu i postupno vežbati, nadograđujući prethodno naučeno novim saznanjima.

Željenu informaciju lako ćete naći u sadržaju na početku knjige ili pomoću indeksa na kraju.

Ako ste početnik koji gori od želje da odmah zaszvira, zanemarite poglavlje 1 i odmah predite na poglavlje 2 posvećeno štimovanju gitare, potom brzo pregledajte poglavlje 3 o veštinama neophodnim da biste svirali i najzad se posvetite poglavlju 4. Premda možete donekle preskakati poglavlja o sviranju, preporučujemo da – kao početnik – poglavlja ipak prelazite redom. Najozbiljnije savetujemo da se držite poglavlja 4 dok vam se ne formiraju zadebljanja na vrhovima prstiju koja će vam pomoći da svirate akorde čisto, bez šumova.

Ukoliko nemate gitaru, počnite od dela V, koji je vodič za kupovinu, i saznajte šta se očekuje od gitare za osnovnu vežbu. Suzdržite se od kupovine skupe gitare dok ne budete sigurni da će vam takav instrument odgovarati. Kada kupite svoju gitaricu, možete se posvetiti sviranju, što i jeste jedina prava zabava, zar ne?